

Περιεχόμενα

Λίγα λόγια για τους συγγραφείς 17

Πρόλογος 19

Κεφάλαιο 1

Οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρίες και η ειδική αγωγή και εκπαίδευση

Εισαγωγική προσέγγιση στις έννοιες των μαθητών/τριών με εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία/ες και της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης 25

Η σπουδαιότητα των ικανοτήτων 25

Αναπηρία ή μειονεξία 25

Αναπηρία ή ανικανότητα/αδυναμία 26

Εκπαιδευτικός ορισμός των μαθητών/τριών με εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία/ες 26

Συχνότητα εμφάνισης των μαθητών/τριών με εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία/ες 28

Οι κατηγορίες υψηλής και χαμηλής εμφάνισης 29

Ορισμός της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης 29

Ιστορία και καταβολές της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης 30

Οι άνθρωποι και οι ιδέες 30

Η ομαλοποίηση, η αποϊδρυματοποίηση και η συμπεριληψη 31

Το Συμβούλιο για Παιδιά με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες και Αναπηρία/ες (Council for Exceptional Children) και η εξέλιξη του επαγγέλματος 33

Τα άτομα, οι γονείς και οι οργανισμοί 33

Η νομοθεσία και η νομολογία 34

Λόγοι για να αισιοδοξούμε 38

Οι επιστημονικές εξελίξεις σχετικά με τους αιτιώδεις παράγοντες της αναπηρίας 39

Οι επιστημονικές εξελίξεις στη μάθηση και τη διδασκαλία 39

Περίληψη 40

Κεφάλαιο 2

Σύγχρονες πρακτικές για την αντιμετώπιση των αναγκών των μαθητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία/ες

Αξιολόγηση και ανίχνευση των μαθητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία/ες 44

Οι παρεμβάσεις προ-παραπομπής και οι διεπιστημονικές ομάδες 45

Η ανταπόκριση στην παρέμβαση 45

Το πνεύμα του νόμου της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης:

Η εξατομικευμένη εκπαίδευση των μαθητών/τριών με αναπηρία/ες 48

Τα εξατομικευμένα προγράμματα εκπαίδευσης 48

Το εξατομικευμένο πρόγραμμα οικογενειακής υποστήριξης 51

Το πρόγραμμα μετάβασης για τα άτομα εφηβικής ηλικίας με αναπηρία/ες 51

Η παροχή της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης: Ζητήματα τοποθέτησης στην περίπτωση των μαθητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία/ες 52

Το Λιγότερο Περιοριστικό Περιβάλλον 53

Η συμπεριληψη στα σχολεία 53

Η υλοποίηση των συμπεριληπτικών διδακτικών πρακτικών 56

Οι ρόλοι των εκπαιδευτικών στην παροχή της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης 57

Η σχέση της γενικής εκπαίδευσης με την ειδική αγωγή και εκπαίδευση 58

Οι προσδοκίες για κάθε εκπαιδευτικό 58

Οι προσδοκίες για τους/τις εκπαιδευτικούς της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης 60

Ο καθολικός σχεδιασμός και ο καθολικός σχεδιασμός για τη μάθηση 61

Η χρήση των νέων τεχνολογιών 62

Η ειδική αγωγή και εκπαίδευση στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας για τα Ενιαία Βασικά Πολιτειακά Κριτήρια (Common Core State Standards Initiative) 63

Ζητήματα αξιολόγησης την εποχή της λογοδοσίας 65

Μπορούμε να επιλύσουμε το δίλημμα των κριτηρίων και της αναπηρίας; 65

Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με την ειδική αγωγή και εκπαίδευση 66

Περίληψη 66

Κεφάλαιο 3

Οι διαστάσεις της πολυπολιτισμικότητας και της διγλωσσίας στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση

Η πολυπολιτισμικότητα στις Ηνωμένες Πολιτείες 72

Η εκπαίδευση και η πολιτισμική διαφορετικότητα 73

Η πολυπολιτισμική και η διγλωσση ειδική αγωγή και εκπαίδευση 75

Η εθνότητα σε συνάρτηση με τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες/αναπηρίες 75

Ζητήματα αξιολόγησης στην πολυπολιτισμική και τη διγλωσση ειδική αγωγή και εκπαίδευση 78

Η ανταπόκριση στην παρέμβαση (ΑΣΠ) στην πολυπολιτισμική και διγλωσση ειδική αγωγή και εκπαίδευση 79

Ζητήματα σχετικά με την ανίχνευση των ιδιαίτερων χαρισμάτων και ταλέντων 79

Η διδασκαλία στην πολυπολιτισμική και διγλωσση ειδική αγωγή και εκπαίδευση 80

Η αποτελεσματική διδασκαλία για όλους/ες 80

Η βελτίωση της διδασκαλίας για τους/τις μαθητές/τριες από γλωσσικές μειονότητες 82

Ορισμένες καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με την πολυπολιτισμική ειδική αγωγή και εκπαίδευση 84

Περίληψη 85

Κεφάλαιο 4

Οι γονείς και η οικογένεια

Οι μεταβαλλόμενες αντιλήψεις των επαγγελματιών σχετικά με τους γονείς και την οικογένεια 89

Η επίπτωση της ύπαρξης ενός παιδιού με αναπηρία/ες στην οικογένεια 90

Οι αντιδράσεις των γονέων 91

Η διαδικασία της προσαρμογής των γονέων 92

Οι αντιδράσεις των αδελφών 94

Η προσαρμογή των αδελφών 94

Μια οικογενειοκεντρική προσέγγιση στη θεραπεία και την εκπαίδευση 94

Η θεωρία οικογενειακών συστημάτων 95

Οι πηγές κοινωνικής υποστήριξης για την οικογένεια 98

Τα συμπεριφορικά προγράμματα εκπαίδευσης γονέων (ΣΠΕΓ) και οι παρεμβάσεις δεξιοτήτων αντιμετώπισης δυσκολιών (ΠΔΑΔ) 99

Η επικοινωνία ανάμεσα στους γονείς και τους/τις επαγγελματίες 100

Η συνηγορία εκ μέρους των γονέων 102

Συμπερασματικά 103

Περίληψη 104

Κεφάλαιο 5

Οι μαθητές/τριες με νοητικές και αναπτυξιακές αναπηρίες

Τι σημαίνει το όνομα; Οι όροι «νοητική καθυστέρηση» και «νοητικές και αναπτυξιακές αναπηρίες» 108

Ορισμός 109

Ο ορισμός της Αμερικανικής Εταιρείας για τις Νοητικές και Αναπτυξιακές Αναπηρίες (AAIDD) 110

Η ταξινόμηση των νοητικών αναπηριών 111

Συχνότητα εμφάνισης 111

Αίτια 112

Τα προγεννητικά αίτια 113

Τα περιγεννητικά αίτια 116

Τα μεταγεννητικά αίτια 116

Ανίχνευση 117

Τα τεστ νοημοσύνης 117

Η προσαρμοστική συμπεριφορά 118

Ψυχολογικά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά συμπεριφοράς 118

Η συσχέτιση των γενετικών συνδρόμων με συγκεκριμένους συμπεριφορικούς φαινότυπους 120

Εκπαιδευτικά ζητήματα 121

Η συστηματική διδασκαλία 122

Η ενίσχυση 122

Τα μοντέλα παροχής υπηρεσιών 122

Αξιολόγηση της προόδου 122

Η αξιολόγηση της προσαρμοστικής συμπεριφοράς 124

Η αξιολόγηση της ποιότητας ζωής 124

Οι διευθετήσεις της εξέτασης και οι εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης 124

Πρώιμη παρέμβαση 125

Τα προγράμματα πρώτης παιδικής ηλικίας που αποσκοπούν στην πρόληψη 125

Τα προγράμματα πρώτης παιδικής ηλικίας που αποσκοπούν στην καλύτερη ανάπτυξη 125

Μετάβαση στην ενήλικη ζωή 127

Οι δεξιότητες ζωής 127

Η απασχόληση 129

Η αυτοδιάθεση 132

Περίληψη 133

Κεφάλαιο 6

Οι μαθητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες

Ορισμός 139

- Ο ορισμός της ομοσπονδιακής κυβέρνησης 140
- Ο ορισμός της Κοινής Εθνικής Επιτροπής για τις Μαθησιακές Δυσκολίες (NJCLD) 140
- Ο ορισμός της Αμερικανικής Ψυχιατρικής Εταιρείας (APA) 141

Ανίχνευση 142

- Η ασυμφωνία μεταξύ επίδοσης και ικανότητας 142
- Η ανταπόκριση στην παρέμβαση ή ανταπόκριση στη θεραπεία 143

Συχνότητα εμφάνισης 143

- Η αύξηση και η μείωση της συχνότητας εμφάνισης 144
- Οι διαφορές φύλου 144

Αίτια 145

- Οι γενετικοί παράγοντες 146
- Οι τοξίνες 146
- Οι ιατρικοί παράγοντες 147

Ψυχολογικά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά συμπεριφοράς 147

- Οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των ατόμων (διατομικές) 147
- Οι διαφοροποιήσεις εντός του ατόμου (ενδοατομικές) 147
- Τα προβλήματα στη σχολική επίδοση 147
- Τα αντιληπτικά και αντιληπτικά-κινητικά προβλήματα και τα προβλήματα στον γενικό συντονισμό 151
- Οι διαταραχές της προσοχής και η υπερκινητικότητα 151
- Τα προβλήματα μνήμης 151
- Τα προβλήματα στην εκτελεστική λειτουργία 152
- Τα προβλήματα στη μεταγνώση 152
- Τα κοινωνικο-συναισθηματικά προβλήματα 153
- Τα προβλήματα κινήτρων 153
- Η μη ενεργητική μάθηση και τα ελλείμματα στις στρατηγικές μάθησης 154

Εκπαιδευτικά ζητήματα 154

- Η γνωστική εκπαίδευση 154
- Η μεταγνωστική εκπαίδευση 155
- Οι διδακτικές προσεγγίσεις για τα σχολικά αντικείμενα 155
- Η άμεση διδασκαλία 157
- Η καθοδήγηση από τους/τις συμμαθητές/τριες 158
- Τα μοντέλα παροχής υπηρεσιών 158

Αξιολόγηση της προόδου 158

- Η μέτρηση με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα 160
- Η άτυπη αξιολόγηση 164
- Οι διευθετήσεις της εξέτασης 164

Πρώιμη παρέμβαση 164

Μετάβαση στην ενήλικη ζωή 165

- Παράγοντες που συνδέονται με την επιτυχή μετάβαση 165
- Τα προγράμματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης 166
- Τα προγράμματα μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης 168

Περίληψη 168

Κεφάλαιο 7

Οι μαθητές/τριες με διαταραχή ελλειμματικής προσοχής/υπερκινητικότητας

Σύντομη ιστορική αναδρομή 175

- Το εγχειρίδιο «Der Philosophische Arzt» του δόκτορα Melchior Adam Weikard 175
- Η πραγματεία του σερ Alexander Crichton «Περί της προσοχής και των συναφών νόσων» 176
- Η θεωρία του δόκτορα George F. Still για τα παιδιά με «έλλειμμα ηθικού ελέγχου» 176
- Το έργο του Kurt Goldstein για τους στρατιώτες του Α' Παγκοσμίου Πολέμου με εγκεφαλικές κακώσεις 177
- Το σύνδρομο Strauss 177
- Το έργο του William Cruickshank 177
- Η ελάχιστη εγκεφαλική βλάβη και το σύνδρομο του υπερκινητικού παιδιού 177

Ορισμός 178

Ανίχνευση 179

Αίτια 180

- Οι εμπλεκόμενες περιοχές του εγκεφάλου: οι μετωπιαίοι λοβοί, τα βασικά γάγγλια, η παρεγκεφαλίδα 180
- Οι εμπλεκόμενοι νευροδιαβιβαστές: Η ντοπαμίνη και η νοραδρεναλίνη 180
- Οι κληρονομικοί παράγοντες 181
- Οι τοξίνες και οι ιατρικοί παράγοντες 182

Ψυχολογικά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά συμπεριφοράς 182

- Τα ελλείμματα στις εκτελεστικές λειτουργίες και στην αναστολή της συμπεριφοράς 182
- Η προσαρμοστική συμπεριφορά 184
- Τα προβλήματα κοινωνικής συμπεριφοράς 184
- Οι συνοδές καταστάσεις ή συννοσηρότητα 186

Εκπαιδευτικά ζητήματα 187

- Η δόμηση της σχολικής τάξης και ο κατευθυντικός ρόλος του/της εκπαιδευτικού 187
- Η λειτουργική αξιολόγηση της συμπεριφοράς και η αυτοδιαχείριση συμπεριφορικής συνάφειας 187
- Τα μοντέλα παροχής υπηρεσιών 189

Ζητήματα φαρμακευτικής αγωγής 189

- Η εναντίωση στη χρήση του Ritalin 192
- Τα ερευνητικά δεδομένα 192
- Προειδοποιήσεις σχετικά με τη φαρμακευτική αγωγή 193

Αξιολόγηση της προόδου 194

- Η αξιολόγηση των σχολικών δεξιοτήτων 194
- Η αξιολόγηση της προσοχής και της συμπεριφοράς 194

Πρώιμη παρέμβαση 195

Μετάβαση στην ενήλικη ζωή 195

- Η διάγνωση στην ενήλικη ζωή 196
- Οι επιδόσεις στην ενήλικη ζωή 197
- Συμπερασματικά 199

Περίληψη 200

Κεφάλαιο 8

Οι μαθητές/τριες με διαταραχές συναισθήματος ή συμπεριφοράς

- Ορολογία 206
- Ορισμός 206
 - Οι τρέχοντες ορισμοί 207
- Συστήματα ταξινόμησης 208
- Συχνότητα εμφάνισης 209
- Αίτια 209
 - Οι βιολογικοί παράγοντες 210
 - Οι οικογενειακοί παράγοντες 211
 - Οι σχολικοί παράγοντες 211
 - Οι πολιτισμικοί παράγοντες 212
- Ανίχνευση 212
- Ψυχολογικά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά συμπεριφοράς 213
 - Η νοημοσύνη και οι επιδόσεις 213
 - Τα κοινωνικά και συναισθηματικά χαρακτηριστικά 214
- Εκπαιδευτικά ζητήματα 218
 - Η εξισορρόπηση του ελέγχου της συμπεριφοράς με τη σχολική και την κοινωνική μάθηση 218
 - Η σπουδαιότητα των ολοκληρωμένων/συνδυαστικών υπηρεσιών 219
 - Οι αποτελεσματικές στρατηγικές 219
 - Η παροχή των υπηρεσιών 220
 - Ζητήματα πειθαρχίας 222
 - Οι παρεμβάσεις υποστήριξης της επιθυμητής συμπεριφοράς 224
- Αξιολόγηση της προόδου 226
- Πρώιμη παρέμβαση 226
- Μετάβαση στην ενήλικη ζωή 228
- Περίληψη 230

Κεφάλαιο 9

Οι μαθητές/τριες με διαταραχές αυτιστικού φάσματος

- Ιστορικό πλαίσιο: Τα άρθρα των Kanner και Asperger 235
 - Το άρθρο του Kanner 235
 - Το άρθρο του Asperger 235
- Ορισμός των διαταραχών αυτιστικού φάσματος 236
- Συχνότητα εμφάνισης 236
- Αίτια 237
 - Οι πρώτες θεωρίες για τα αίτια 237
 - Οι σύγχρονες θεωρίες για τα αίτια 239
- Ανίχνευση 241

- Ψυχολογικά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά συμπεριφοράς 243
 - Η έκπτωση στην κοινωνική επικοινωνία 243
 - Οι επαναληπτικές/περιορισμένες συμπεριφορές 244
 - Απόπειρες διατύπωσης μιας ενιαίας θεωρίας για τις διαταραχές αυτιστικού φάσματος 245

- Εκπαιδευτικά ζητήματα 248
 - Οι αρχές των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για μαθητές/τριες με διαταραχές αυτιστικού φάσματος 248
 - Ειδικού χαρακτήρα πρακτικές και προγράμματα με εμπειρική τεκμηρίωση για μαθητές/τριες με διαταραχές αυτιστικού φάσματος 249
 - Τα μοντέλα παροχής υπηρεσιών 252
- Αξιολόγηση της προόδου 252
 - Η παρακολούθηση της προόδου ως προς την ανάπτυξη του λόγου 252
 - Η παρακολούθηση της προόδου ως προς την κοινωνική/προσαρμοστική συμπεριφορά 254

- Πρώιμη παρέμβαση 254
- Μετάβαση στην ενήλικη ζωή 255
 - Τα προγράμματα μετάβασης για άτομα με σοβαρές διαταραχές αυτιστικού φάσματος 255
 - Τα προγράμματα μετάβασης για άτομα με ήπιες μορφές διαταραχών αυτιστικού φάσματος 255

- Περίληψη 256

Κεφάλαιο 10

Οι μαθητές/τριες με διαταραχές επικοινωνίας

- Ορισμοί 261
- Συχνότητα εμφάνισης 263
- Παραλλαγές στην επικοινωνία 263
- Γλωσσικές διαταραχές 264
 - Ταξινόμηση των γλωσσικών διαταραχών 266
 - Οι πρωτογενείς γλωσσικές διαταραχές 266
 - Οι δευτερογενείς γλωσσικές διαταραχές 267
- Διαταραχές λόγου 267
 - Οι φωνολογικές διαταραχές 267
 - Οι διαταραχές της άρθρωσης 269
 - Οι διαταραχές της φώνησης 270
 - Οι διαταραχές ροής/ευχέρειας 271
 - Οι κινητικές διαταραχές της ομιλίας 272
- Εκπαιδευτικά ζητήματα 272
 - Προάγοντας την κοινωνική χρήση της γλώσσας 273
 - Οι στρατηγικές υποβολής ερωτήσεων 273
 - Η διδασκαλία του γραμματισμού: Η ανάγνωση και η γραπτή έκφραση 274
- Αξιολόγηση της προόδου 276
- Πρώιμη παρέμβαση 277

Η ανάπτυξη κατά την πρώτη παιδική ηλικία και η πρώιμη παρέμβαση 277

Η πρώιμη παρέμβαση στην καθυστέρηση της γλωσσικής ανάπτυξης 278

Η συμμετοχή της οικογένειας 279

Μετάβαση στην ενήλικη ζωή 280

Περίληψη 282

Κεφάλαιο 11

Οι μαθητές/τριες με κώφωση ή βαρηκοΐα

Ορισμός και η ταξινόμηση 288

Συχνότητα εμφάνισης 289

Ανατομία και φυσιολογία του αυτιού 290

Το εξωτερικό αυτί (έξω ους) 290

Το μέσο αυτί (μέσο ους) 290

Το εσωτερικό αυτί (έσω ους) 290

Ανίχνευση της απώλειας ακοής 291

Οι δοκιμασίες προληπτικού ελέγχου 291

Η ακοομετρία καθαρών τόνων 291

Η ομιλητική ακοομετρία 292

Αίτια 292

Οι τύποι των διαταραχών ακοής: αγωγιμότητας, νευροαισθητήρια και μεικτή 292

Διαταραχές ακοής λόγω παθήσεων στο εξωτερικό αυτί 292

Διαταραχές ακοής λόγω παθήσεων στο μέσο αυτί 293

Διαταραχές ακοής λόγω παθήσεων στο εσωτερικό αυτί 293

Ψυχολογικά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά συμπεριφοράς 293

Η ομιλούμενη γλώσσα και η ανάπτυξη της ομιλίας 294

Η νοηματική γλώσσα 295

Η νοητική ικανότητα 298

Οι σχολικές επιδόσεις 298

Η κοινωνική προσαρμογή 299

Εκπαιδευτικά ζητήματα 302

Οι προφορικές προσεγγίσεις: Η ακουστική-λεκτική προσέγγιση και η ακουστική-προφορική προσέγγιση 302

Η ολική επικοινωνία/η ταυτόχρονη επικοινωνία 305

Η διπολιτισμική-δίγλωσση προσέγγιση 305

Οι τεχνολογικές εξελίξεις 306

Τα μοντέλα παροχής υπηρεσιών 309

Αξιολόγηση της προόδου 309

Η αξιολόγηση των σχολικών δεξιοτήτων 311

Οι διευθετήσεις της εξέτασης 311

Πρώιμη παρέμβαση 311

Μετάβαση στην ενήλικη ζωή 312

Η μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση 313

Ζητήματα σχετικά με την οικογένεια 314

Περίληψη 315

Κεφάλαιο 12

Οι μαθητές/τριες με τύφλωση ή χαμηλή όραση

Ορισμός και ταξινόμηση 322

Ο νομικός ορισμός 322

Ο εκπαιδευτικός ορισμός 322

Συχνότητα εμφάνισης 323

Ανατομία και φυσιολογία του οφθαλμού 323

Ανίχνευση της απώλειας όρασης 323

Αίτια της απώλειας όρασης 324

Παθήσεις που προσβάλλουν τα παιδιά και τα ενήλικα άτομα 324

Παθήσεις που προσβάλλουν κυρίως τα παιδιά 325

Ψυχολογικά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά συμπεριφοράς 326

Η γλωσσική ανάπτυξη 326

Η νοητική ικανότητα 327

Οι λειτουργικές δεξιότητες 327

Ο προσανατολισμός και η κινητικότητα 327

Οι σχολικές επιδόσεις 329

Η κοινωνική προσαρμογή 329

Εκπαιδευτικά ζητήματα 332

Η μέθοδος Μπράιγ (Braille) 332

Η χρήση της υπολειπόμενης όρασης 334

Οι δεξιότητες ακρόασης 337

Η εκπαίδευση στον προσανατολισμό και στην κινητικότητα 337

Τα τεχνολογικά βοηθήματα 339

Τα μοντέλα παροχής υπηρεσιών 341

Αξιολόγηση της προόδου 342

Η αξιολόγηση των σχολικών δεξιοτήτων 342

Η αξιολόγηση των λειτουργικών δεξιοτήτων 342

Οι διευθετήσεις της εξέτασης 342

Πρώιμη παρέμβαση 344

Μετάβαση στην ενήλικη ζωή 344

Η ανεξάρτητη διαβίωση 344

Η απασχόληση 346

Περίληψη 347

Κεφάλαιο 13

Οι μαθητές/τριες με αναπηρίες χαμηλής συχνότητας, με πολλαπλές αναπηρίες και με σοβαρές αναπηρίες

Ορισμός και συχνότητα εμφάνισης 353

Κρανιοεγκεφαλική κάκωση 354

Ορισμός και χαρακτηριστικά 354

Συχνότητα εμφάνισης 355

Αίτια	357
Εκπαιδευτικά ζητήματα	357
Τυφλοκώφωση	360
Ορισμός	360
Συχνότητα εμφάνισης	360
Αίτια	361
Ψυχολογικά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά συμπεριφοράς	361
Εκπαιδευτικά ζητήματα	364
Εκπαιδευτικά ζητήματα για πολλές περιπτώσεις μαθητών/τριών με αναπηρίες χαμηλής συχνότητας, πολλαπλές και σοβαρές αναπηρίες	365
Επαυξητική ή εναλλακτική επικοινωνία	365
Προβλήματα συμπεριφοράς	368
Πρώιμη παρέμβαση	370
Μετάβαση στην ενήλικη ζωή	373
Περίληψη	374

Κεφάλαιο 14

Οι μαθητές/τριες με σωματικές αναπηρίες και προβλήματα υγείας

Ορισμός και ταξινόμηση	379
Συχνότητα εμφάνισης και ανάγκες για ειδική αγωγή και εκπαίδευση	379
Νευροκινητικές αναπηρίες	380
Η εγκεφαλική παράλυση	380
Η διαταραχή επιληπτικών κρίσεων (η επιληψία)	382
Η δισχιδής ράχη και άλλες βλάβες του νωτιαίου μυελού	384
Ορθοπεδικές και μυοσκελετικές διαταραχές	386
Άλλες παθήσεις που επηρεάζουν την υγεία ή τη σωματική ικανότητα	386
Πρόληψη των σωματικών αναπηριών	388
Ψυχολογικά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά συμπεριφοράς	389
Η σχολική επίδοση	389
Τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας	389
Οι προθέσεις, οι συσκευές όρθωσης και οι προσαρμοσμένες συσκευές για την καθημερινή διαβίωση	391
Εκπαιδευτικά ζητήματα	392
Ο εξατομικευμένος προγραμματισμός	393
Η επιλογή περιβάλλοντος φοίτησης	393

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι και τα αναλυτικά προγράμματα	394
Οι συνδέσεις με άλλους κλάδους	397

Πρώιμη παρέμβαση	397
Μετάβαση	399
Η επιλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας	400
Η κοινωνικοσεξουαλική αγωγή	402
Περίληψη	403

Κεφάλαιο 15

Οι μαθητές/τριες με ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα

Ορισμός	408
Συχνότητα εμφάνισης	410
Πηγές της χαρισματικότητας	410
Ανίχνευση της χαρισματικότητας	412
Ψυχολογικά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά συμπεριφοράς	412
Οι πολιτισμικές αξίες σχετικά με την εκπαίδευση των μαθητών/τριών με ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα	414
Οι παραμελημένες ομάδες μαθητών/τριών με ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα	414
Οι μαθητές/τριες με επιδόσεις χαμηλότερες των δυνατοτήτων τους (υποεπίδοση)	414
Οι μαθητές/τριες από οικογένειες χαμηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου ή από παραμεθόριες περιοχές	415
Οι πολιτισμικές και οι εθνοτικές μειονότητες	415
Οι μαθητές/τριες με αναπηρία/ες	416
Τα κορίτσια	417
Η ταυτότητα φύλου	419
Εκπαιδευτικά ζητήματα	419
Πρώιμη παρέμβαση	421
Μετάβαση στην ενήλικη ζωή	421
Περίληψη	424
Γλωσσάριο όρων	427
Βιβλιογραφία	449
Ευρετήριο ονομάτων	507
Ευρετήριο όρων	525

Ειδικές Ενότητες

ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΜΕ ΣΥΝΟΜΗΛΙΚΟΥΣ/ΕΣ

Ο Eric Breeden 167

Ο Tyler Rich 401

ΕΣΤΙΑΖΟΝΤΑΣ...

Στη διαμάχη φύσης-ανατροφής 32

Στις κύριες προβλέψεις του νόμου IDEA 35

Στις προβλέψεις του νόμου IDEA σχετικά με την ανίχνευση των μαθητών/τριών για την ΕΑΕ 44

Στις διαφορές μεταξύ των πραγματικών συνθηκών και των ιδανικών ρυθμίσεων για τον/την μαθητή/τρια 54

Στις πιθανές αιτίες για τη δυσανάλογη εκπροσώπηση των Αφροαμερικανών/ίδων μαθητών/τριών στην ΕΑΕ 77

Στη διδασκαλία της ανεκτικότητας και της εκτίμησης των διαφορών 82

Στην ψυχική ανθεκτικότητα 93

Στις διαδικτυακές πηγές για τους γονείς 99

Στα καθήκοντα για το σπίτι 101

Στο ανθρώπινο γονιδίωμα και στα προγράμματα ENCODE: τα δεοντολογικά ζητήματα που άπτονται της νοητικής αναπηρίας 112

Στο σύνδρομο Down και στη νόσο του Alzheimer 113

Στην ευπιστία: Από τις μαριονέτες στο Ανώτατο Δικαστήριο 119

Στο σύνδρομο Williams: Πηγή των θρύλων σχετικά με τα αερικά; 121

Στη μεταβαλλόμενη όψη των επιλογών διαβίωσης για τους ανθρώπους με νοητικές αναπηρίες 129

Στις αμφιλεγόμενες θεωρίες για τα αίτια της ΔΕΠ/Υ 181

Στην κλασική «μελέτη με τα ζαχαρωτά» 186

Στην περιπλάνηση του νου 196

Υπάρχει σχέση ανάμεσα στα εμβόλια και τον αυτισμό; 238

Στο σύνδρομο του αυτιστικού σοφού ατόμου 246

Στη θεωρία του νου: Το πείραμα με τη Sally και την Anne 247

Στις παρεμβάσεις που είναι υποβοηθούμενες από ζώα (ΠΥΖ): τι δείχνουν τα εμπειρικά στοιχεία; 252

Στις συνομιλίες με τους/τις μαθητές/τριες 276

Στην κώφωση: Αναπηρία ή πολιτισμική διαφορά; 289

Στην επίδραση των κοχλιακών εμφυτευμάτων στον λόγο 296

Στη λάθος χειλοανάγνωση (Η «Τα αστεία ομόφαινα») 305

Στον Louis Braille και τη διαμόρφωση της Μπράιγ (Braille) 333

Στους σκύλους οδηγούς 338

Στις εγκεφαλικές κακώσεις στον αθλητισμό 356

Στη γενετική του συνδρόμου Usher και στη γεωγραφική του κατανομή 362

Στη Laura Bridgman (1829-1889), την πρώτη καταγεγραμμένη περίπτωση ατόμου με τυφλοκώφωση που έμαθε τον λόγο 363

Πώς να διαχειριστείτε ένα περιστατικό επιληπτικής κρίσης 383

Η δισχιδής ράχη και οι μαθησιακές δυσκολίες 385

ΕΣΤΙΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΙΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Η εκστρατεία «Spread the Word to End the Word» («Διάδωσέ το για να βάλουμε τέλος») 109

Η Νοηματική Γλώσσα της Νικαράγουας: Γένεση και εξέλιξη 297

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΟΠΤΙΚΕΣ

Οι κινήσεις Gallaudet's Deaf President Now (Κωφός πρόεδρος τώρα στο Gallaudet) και Unity for Gallaudet Movements (Ενότητα στα κινήματα του Gallaudet) 301

ΠΩΣ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΩ;

Δουλεύοντας με τους/τις μαθητές/τριες με ΜΔ στη σχολική τάξη της γενικής εκπαίδευσης 163

Δουλεύοντας με τους/τις μαθητές/τριες με ΔΕΠ/Υ στη σχολική τάξη της γενικής εκπαίδευσης 191

Τους/τις μαθητές/τριες με ΔΣΣ στη σχολική τάξη της γενικής εκπαίδευσης 222

Οι μαθητές/τριες με ΔΑΦ στη σχολική τάξη της γενικής εκπαίδευσης 253

Η συνεργασία για τη συνδιδασκαλία των μαθητών/τριών με κώφωση ή βαρηκοΐα 310

Η συνεργασία και η συνδιδασκαλία με τους/τις εκπαιδευτικούς για μαθητές/τριες με τύφλωση ή χαμηλή όραση 343

Οι μαθητές/τριες με σωματικές αναπηρίες στη σχολική τάξη της γενικής εκπαίδευσης 395
 Δουλεύοντας με τους/τις χαρισματικούς/ές μαθητές/τριες στη σχολική τάξη της γενικής εκπαίδευσης 422

ΚΟΝΤΙΝΟ ΠΛΑΝΟ ΣΤΟΝ/ΣΤΗΝ...

Στον Doug Landis 27
 Στον Robert Perske 118
 Στην Kay Redfield Jamison 229
 Στην Temple Grandin (και τον εγκέφαλό της) 240
 Στους Daniel Kish και Ben Underwood 328
 Στη Noreen Grice 338
 Στον Mike May: Ο αναγεννησιακός άνθρωπος 340
 Στις Christina και Ali 387
 Στον Geoff Gallante: ένα παιδί με εκπληκτικό ταλέντο στην τρομπέτα 413

Η ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Η ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών/τριών με νοητικές αναπηρίες

- Η καθοδήγηση από συμμαθητές/τριες στην ολομέλεια της τάξης 123
- Η μαγειρική με τη βοήθεια της τεχνολογίας 130

Η ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών/τριών με μαθησιακές δυσκολίες

- Οι μνημοτεχνικές 159
- Η άμεση διδασκαλία 161

Η ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών/τριών με ΔΕΠ/Υ

- Η εναλλαγή έργων: Προετοιμάζοντας τους/τις μαθητές/τριες με ΔΕΠ/Υ για την αλλαγή 185
- Τα οφέλη της αυτοπαρακολούθησης και της ομαδικής συμπεριφορικής συνάφειας 190

Η ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών/τριών με διαταραχές συναισθήματος ή συμπεριφοράς

- Στρατηγικές για τον περιορισμό του σχολικού εκφοβισμού 216
- Η λειτουργική αξιολόγηση της συμπεριφοράς 225

Η ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών/τριών με διαταραχές αυτιστικού φάσματος

- Η μοντελοποίηση μέσω βίντεο και η αυτοπαρατήρηση μέσω βίντεο 249
- Το σύστημα επικοινωνίας μέσω ανταλλαγής εικόνων (PECS) 251

Η ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών/τριών με διαταραχές επικοινωνίας

- Βελτιώνοντας τις προσωπικές αφηγήσεις των μαθητών/τριών που χρησιμοποιούν την ΕΕΕ 275

Η ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών/τριών με κώφωση ή βαρηκοΐα

- Η υποστηρικτική τεχνολογία 307

Η ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών/τριών με απώλεια όρασης

- Η διδασκαλία του γραμματισμού στη Μπράιγ (Braille) 335

Η ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών/τριών με αναπηρίες χαμηλής συχνότητας, με πολλαπλές και με σοβαρές αναπηρίες

- Η σπουδαιότητα της διαμόρφωσης μιας προβλέψιμης, δομημένης ρουτίνας 366
- Οι παρεμβάσεις υποστήριξης και προώθησης της θετικής συμπεριφοράς 372

Η ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών/τριών με σωματικές αναπηρίες και προβλήματα υγείας

- Η προσαρμοσμένη φυσική αγωγή 396
- Εντάσσοντας τη φυσικοθεραπεία και την εργοθεραπεία στο περιβάλλον της γενικής εκπαίδευσης 398

Η ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών/τριών με ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα

- Οι μαθητές/τριες με διπλή ιδιαιτερότητα στα εισαγωγικά μαθήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης 418
- Η επιτάχυνση: Η έκθεση «A nation deceived» 423

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Η ομάδα γονέων και επαγγελματιών βοηθά τον Nolan να αποκτήσει πρόσβαση στο αναλυτικό πρόγραμμα της γενικής εκπαίδευσης 126

Χάρη στη σκληρή δουλειά του στο σπίτι και στο σχολείο, ο Randy διαβάζει στο επίπεδο της σχολικής του βαθμίδας 149

Η ανάπτυξη δεξιοτήτων αυτοσυνηγορίας για την εξασφάλιση των απαραίτητων διευθετήσεων: Το κλειδί για την επιτυχία του Josh στο κολέγιο 198

Χάρη στον συντονισμό των ιατρικών και των εκπαιδευτικών υπηρεσιών, ο Ryan επιστρέφει με επιτυχία από τις υπηρεσίες αποκατάστασης στη σχολική φοίτηση 268

Η Bailea, μαθήτρια του νηπιαγωγείου με κοχλιακό εμφύτευμα, ωφελείται από την πρώιμη παρέμβαση και τη συνδιδασκαλία 303

Ο Patrick προετοιμάζεται για τη μετάβαση από το λύκειο μέσω της λειτουργικής διδασκαλίας των σχολικών αντικειμένων και της επαγγελματικής εκπαίδευσης 330